

	Begeleidingsopdracht Verbindingsambassadeurs		
	Praktijkverhaal	Asse	Conn-action

Een nieuwe kans op outreachend werken

De gemeente Asse is al een tijd lang op zoek naar manieren om jongeren beter te bereiken. Het gaat specifiek over de groep tussen 12 en 16 jaar die geen aansluiting (meer) vindt bij het georganiseerde jeugd aanbod en die hun vrije tijd op een informele manier doorbrengt op straat en op pleintjes. De gemeente nam hiertoe eerder al zelf een jongerenwerker in dienst, maar zonder succes. Dankzij het project Verbindingsambassadeurs kan Asse in samenwerking met Groep INTRO twee outreachende jeugdwerkers aanstellen, één voor Asse Centrum en één voor deelgemeente Zellik.

“We hadden één voltijds jongerenwerker, maar binnen een gemeentelijk kader konden we die geen klankbord aanbieden. Outreachend werken was nieuw voor ons en er was onvoldoende kennis en ervaring in huis om de jongerenwerker te coachen en te ondersteunen. Door samen te werken met Groep INTRO willen we de jeugdopbouwwerkers omkaderen met opleiding en intervisie. Twee deeltijdse medewerkers kunnen elkaar ook beter steunen. Daarnaast hebben de medewerkers van Groep INTRO meer vrijheid in de talen die ze gebruiken en de inhoudelijke keuzes die ze maken. En ze beschikken over een grotere onafhankelijkheid. Dat bevordert contacten met burgers die weinig vertrouwen hebben in het lokaal bestuur. Jeugdopbouwwerkers kunnen beroep doen op de gemeente, maar kunnen zich er ook van distantiëren als het moet. Ze kunnen zich echt positioneren tussen vraag en aanbod en de beeldvorming en de misverstanden langs beide kanten bijstellen.” (Medewerker jeugddienst Asse)

“Ook als het lokaal bestuur ons wil inzetten om ‘overlast’ te bestrijden, is het handig dat Groep INTRO die vragen kan counteren en de focus kan houden op de doelen van het project en op de positieve insteek. Als er overlast wordt gemeld, dan nemen we die plekken wel op in onze route om informatie te verzamelen over de jongeren en hun noden. Maar het is niet ons doel om de overlast weg te werken. We proberen te begrijpen waarom de jongeren daar rondhangen en wat ze willen. Het kan dat we daarmee de spanning wegnemen, maar dat is niet onze focus. We wijzen de jongeren ook niet terecht, maar werken vooral aan de vertrouwensband. Op termijn kan je de jongeren wel aanspreken op hun gedrag maar ik ben geen politieagent en geen moeder. Ik kan wel zeggen hoe hun gedrag overkomt op anderen. We gebruiken liever humor in plaats te staan van zwaaien met vingertje.” (Verbindingsambassadeur Asse)

“We slagen er in om de verbindingsambassadeurs af te schermen van externe verwachtingen, maar dat legt wel een zekere druk op de jeugddienst en de jeugdwerkers om met tastbare resultaten over de brug te komen. Het is niet vrijblijvend. De jeugdopbouwwerkers houden hun contacten goed bij in functie van de verantwoording. Die informatie gebruiken we ook om patronen te ontdekken in de vrijetijdsbesteding en daar ons beleid op af te stemmen.” (Medewerker jeugddienst Asse)

De nieuwe verbindingsambassadeurs werden positief onthaald. Het eerste contact is altijd wat afwachtend, maar de aanhouder wint.

“Je moet blijven opdagen op vaste momenten in de week. Ook al kom je niemand tegen, je houdt je aan de afspraak die je hebt met de buurt. Dat is een manier om vertrouwen op te bouwen, door zelf betrouwbaar te zijn. Verder zoek je ook aansluiting bij hun leefwereld. Je zet je echt in hun schoenen en bekijkt de wereld door hun blik. Een soort immersie eigenlijk. Jongeren waarderen dat je die moeite doet.” (Verbindingsambassadeur Asse)

“Je merkt ook dat de medewerkers van Groep INTRO oprecht nieuwsgierig zijn. Ze nemen hun tijd en ze benaderen de jongeren met een open houding. Ze vertrekken niet vanuit een verborgen agenda maar vanuit een eerlijke grondhouding. Op hun gemak, bijna langs hun neus weg, creëren ze een band en verzamelen ze informatie. Ze bereiken meer resultaten door net niet resultaatgericht maar eerder relatiegericht te werken.” (Medewerker jeugddienst Asse)

Als de jeugdopbouwwerker concrete acties kan realiseren, neemt het vertrouwen verder toe. Beloftes maken, is gevaarlijk. Je weet nooit zeker of je die kan realiseren. Je moet iets te bieden hebben. Dat kan een vrijetijdsaanbod zijn maar evengoed andere projecten, die inzetten op tewerkstelling bijvoorbeeld. Ook luisteren de jeugdwerkers naar de frustraties van de jongeren en proberen ze oplossingen aan te reiken.

“Een aantal jongens vroeg om te mogen voetballen. Er was een klein grasveldje aan de sporthal dat veel jongeren aantrok, met de nodige overlast voor de buurt. Het veldje werd afgesloten maar de jongeren kropen toch over de omheining. De verbindingsambassadeur doet op woensdag het poortje open en probeert zo het voetballen in goede banen te leiden. We overleggen ook met een aantal trainers om daar wat trainingen te organiseren. En er zijn ook twee veldjes bij gekomen.” (Medewerker jeugddienst Asse)

Niet alleen de jongeren zitten met frustraties, ook hun ouders en de andere buurtbewoners ergeren zich. In sommige wijken wonen mensen dicht op elkaar, met weinig faciliteiten en weinig perspectief. Buurtbewoners willen wel hun schouders mee onder de wijk zetten, maar verwachten ook investeringen van het lokaal bestuur. De verbindingsambassadeur fungeert als go-between.

Verbinding zoeken

Naast het lokaal bestuur en Groep INTRO zijn ook de gemeentelijke jeugdraad, Chiro Zellik en Jeugdhuys Mix-Up in Zellik partner in het project. Het doel is om te ontdekken wat de noden zijn van de jongeren die op straat rondhangen en om hen in eerste instantie toe te leiden naar het georganiseerd jeugd aanbod en daar te streven naar een mix. Maar wel op voorwaarde dat de jongeren er zich goed bij voelen. Als dat aanbod niet geschikt zou zijn of als de jongeren er geen affiniteit mee hebben, dan kunnen de partners samen kijken of ze nieuwe initiatieven moeten opzetten.

“Het is wel in je vrije tijd. Het moet een plek zijn waar je je goed voelt, met mensen bij wie je graag bent en met activiteiten die je interessant vindt. Niet iedereen voelt zich op z'n gemak in een georganiseerde vorm van vrije tijd. In dit project proberen we te achterhalen wat jongeren precies tegenhoudt en wat ze dan wel willen.” (Medewerker jeugddienst Asse)

Vooraf jongeren met een migratieachtergrond vinden niet de weg naar het georganiseerde aanbod. Ze hebben niet de gewoonte om hun vrije tijd op een georganiseerde manier door te brengen en herkennen zich ook niet in het bestaande publiek van jeugdhuizen en jeugdverenigingen. Binnen die groep vallen de meisjes nog sterker uit, omdat ze minder of niet rondhangen in de openbare ruimte en moeilijker bereikbaar zijn voor een outreachend jeugdwerker.

Een superdiverse gemeente met grote uitdagingen

Asse bestaat uit verschillende deelgemeenten en kernen die sterk van elkaar verschillen, zowel qua sfeer als qua bevolkingssamenstelling. Sommige deelgemeenten zijn sterk verstedelijkt, andere zijn dorpen. Dat maakt het bijna onmogelijk om dezelfde aanpak te hanteren voor het hele grondgebied, vandaar de keuze voor een andere aanpak in Zellik en in Asse Centrum. Asse centrum kent een

diverse bevolking maar in Zellik is bijna 90% van de bevolking van niet-Belgische herkomst. Dat zie je echter niet weerspiegeld in het verenigingsleven of in de politiek. Het is echt een wereld op zich. Voor velen is het een transitwijk. Ook onderling mengen de gemeenschappen zich niet in Zellik, onder andere door de taalbarrière. Via het project wil Asse de jongeren uit Zellik meer verbinden met elkaar en met de rest van de gemeente.

In Zellik is het jeugd aanbod ook veel beperkter dan in de rest van Asse. Er zijn twee jeugdbewegingen, een speelplein en een jeugdhuis. De Chiro en het speelplein draaien goed en bereiken een vrij divers publiek. Maar éénmaal 12 à 13 jaar haken veel jongeren af. De oudere jongeren zoeken eerder hun vertier in Brussel. Ze gaan er fitnesssen of boksen. En verder hangen ze rond in het plaatselijke park, één van de schaarse plekken voor jongeren in Zellik. Als het slecht weer is, zoeken ze hun toevlucht tot het wassalon of de bibliotheek, waar ze droog en warm zitten en gratis wifi ter beschikking hebben. De vaste gebruikers van het park zijn op zich lieve en respectvolle jongeren, maar hun aanwezigheid in de openbare ruimte zorgt ook voor frictie met buurtbewoners. Ze gebruiken soms ook softdrugs in het park. De jongeren zelf zien er geen graten in, maar het blijft verboden en het zorgt ervoor dat het park geen plek is voor iedereen. Het is geen plek voor tieners, bijvoorbeeld. Soms vervaagt ook de grens tussen gebruiken en dealen en dat is helemaal niet oké. De verbindingsambassadeur spreekt hen hier wel op aan, maar het is niet eenvoudig om die gewoontes te veranderen.

Zellik kent een explosieve bevolkingsgroei en verjongt zienderogen, dus de gemeente investeert fors in onderwijs, kinderopvang en vrije tijd. Zo start de gemeente in Zellik met de bouw van een nieuwe vrijetijdssite. De bib, de chiro en het jeugdhuis krijgen er onderdak, er komen vergaderruimtes, repetitielokalen en polyvalente zalen. En in de gemeentetuinen worden er sport- en speelterreinen ingericht. De verbindingsambassadeur moet investeren in de band tussen de buurtbewoners en de nieuwe plek. Want als zij er geen gebruik van maken, dan heeft het geen zin. Ook als de gemeente inspraak organiseert, bijvoorbeeld over de inrichting van een nieuwe vrijetijdssite of de aanleg van de gemeentetuin, kunnen de verbindingsambassadeurs de stem binnen brengen van de jongeren die ze op straat ontmoeten.

Activiteiten aanbieden en een netwerk uitbouwen

Naast het outreachend werken met jongeren, hebben de verbindingsambassadeurs ook pleintjeswerking georganiseerd in Asse Centrum en in Zellik. Ze trokken naar de parken met speelmateriaal om de kinderen van zeven à acht jaar te animeren. Ook gingen de verbindingsambassadeurs langs bij verschillende partners om zich voor te stellen en na te gaan of er samenwerking mogelijk was. De jeugddienst faciliteert dit contact en opent verschillende deuren. De verbindingsambassadeurs gaan ook langs bij alle scholen om zichzelf en hun aanbod bekend te maken. De respons van de jongeren op de aanbod is wisselend en verschilt van locatie tot locatie.

Asse Centrum

In Asse Centrum organiseert de verbindingsambassadeur op woensdagnamiddag een instuif voor tieners tussen 13 en 15 jaar en op vrijdagavond voor jongeren ouder dan 16. Deze instuif vindt plaats in de lokalen van de KAJ. De KAJ is een kleine jeugdbeweging voor jongeren vanaf 12 jaar die een heel ander publiek bereikt dan de jeugdopbouwwerker, maar wel bereid is om de locatie te delen. Het lokaal is al ingericht voor oudere jongeren met wat zetels en een toog en is erg goed gelegen: in het centrum, naast een middenschool, naast het park waar veel jongeren rond hangen en op weg naar het station. Dat zorgt voor best wat passage. Met de instuif als uitvalsbasis organiseert de verbindingsambassadeur allerlei activiteiten, op eigen initiatief en op vraag van de jongeren.

“De tieners willen activiteiten in en rond de instuif: playstation, fifatoernooi, voetballen in de pannakooi of de agora, eten en drinken... Daarnaast verlangen ze naar uitstappen die net buiten hun bereik liggen, zoals ‘naar de cinema gaan in Brussel of een pretpark bezoeken.” (Verbindingsambassadeur Asse)

De respons gaat met ups en downs. Soms zitten er een 20-tal jongeren, dan weer niemand. Het blijft moeilijk in te schatten hoe dat komt. Het publiek is erg volatiel. De weersomstandigheden gooien gemakkelijk roet in het eten maar jongeren pinnen zich ook niet graag vast op een vast aanbod.

“Twee zomers lang hebben we veel toffe en gevarieerde activiteiten aangeboden: een barbecue, een filmavond, een voetbaltoernooi, sport- en spelnamiddag, een uitstap naar aqualibi. Vooral in de eerste twee weken van juli en laatste twee weken van augustus komt daar veel volk op af. In het midden van de zomer zijn veel gezinnen op familiebezoek in het buitenland.” (Verbindingsambassadeur Asse)

“Voor sommige jongeren is de minste vorm van organisatie al een drempel. In Asse Centrum is er nog meer passage, jongeren kunnen binnenspringen. In Zellik moeten we afspreken en dat legt druk op de jongeren. Die druk is minimaal, maar zelfs dat is er al teveel aan voor sommigen.” (Verbindingsambassadeur Asse)

Ook brengt de verbindingsambassadeur de jongeren in contact met het bestaande aanbod. Hij neemt hen mee naar initiatieven van de gemeente zoals een skate-initiatie en -contest of van andere partners zoals het JAC. Een groepje uit Asse Centrum nam deel aan Radio çava, een initiatief van het JAC en jeugdhuis Mix-Up. Jongeren konden er vertellen over hoe ze coronacrisis hadden beleefd. Ook nam de verbindingsambassadeur de jongeren mee naar een bokscub voor een initiatie.

Zellik

In Zellik organiseert de verbindingsambassadeur op vrijdag een instuifwerking in de lokalen van jeugdhuis Mix-Up. De afstemming met het bestuur van het jeugdhuis verliep moeizaam. Ze schermden hun fel bevochten jeugdhuis af en wilden niet echt delen. Ze zagen de verbindingsambassadeur ten onrechte als een bedreiging en een concurrent. Het beleid stuurde misschien ook te sterk aan op samenwerking met en toeleiding naar het jeugdhuis, wat leidde tot wrijvingen over eigenaarschap en territorium.

“Als ik instuif organiseer in het jeugdhuis en het jeugdhuis is ook open, dan kan je wel samen iets doen, maar wie is dan verantwoordelijk? Wie heeft het voor het zeggen? Op kousevoeten en heel weloverwogen probeer ik dan een instuifmoment in te richten. Ik vind het ook beter om werkingen niet kunstmatig van elkaar te scheiden als dat niet nodig is, maar als het niet klikt, werkt samenwerken ook niet altijd.” (Verbindingsambassadeur Asse)

Ook de respons van de jongeren is vrij beperkt. Er is veel wantrouwen en de buurt neemt een erg afwachtende houding aan.

“Zellik ziet zichzelf als het stoute, achtergestelde broertje van Asse. Ik kan dat ergens snappen. Er was lang geen speelruimte, er was geen aanbod. Mensen denken: eerst zien en dan geloven. Ik ben niet de eerste jeugdopbouwwerker in Zellik en ik vrees dat veel mensen stiekem dachten: we zullen eens zien hoe lang ze blijft. Ondertussen krijg ik wel waardering van jongeren en van ouders. Sommige ouders willen ook meehelpen. Ook al is er geen grote opkomst, ik hoor en merk dat mensen blij zijn dat er aanbod is. Ze kunnen iemand aanspreken, er worden dingen georganiseerd. Ik laat hen niet los. Stoppen is ook geen optie, want anders moet iemand weer opnieuw beginnen.” (Verbindingsambassadeur Asse)

“Het was wel niet altijd gemakkelijk om vol te houden. Ik wou op korte termijn iets neerzetten. Als dat maar niet lukt, begin je aan jezelf te twijfelen. Je stelt je toch kwetsbaar op en dan heb je wel af en toe resultaat nodig. Ik zit altijd op dezelfde plek, met dezelfde mensen en dezelfde frustraties. Ik focus dan vooral op de noden van de jongeren. Het wantrouwen en gebrek aan enthousiasme is begrijpelijk, maar de onderliggende nood is wel reëel. Het is betekenisvol dat ik blijf, maar ik word echt op de proef gesteld. Gelukkig kreeg ik veel steun van de jeugddienst en mijn collega’s bij Groep INTRO die in dezelfde regio werken. Als ik het alleen had moeten doen, had ik er al lang de brui aan gegeven. Er komt nu wel perspectief met de nieuwe jeugdsite en de sport- en spelterreinen. Dat moet zorgen voor nieuwe zuurstof en een nieuwe start en zal helpen om het wantrouwen te overwinnen.”
(Verbindingsambassadeur Asse)

Verdere toekomst

Het gemeentebestuur van Asse blijft investeren in het jeugdopbouwwerk, zowel in Asse Centrum als in Zellik. De gemeente zet hiertoe eigen middelen in en tekende in op Plan Samenleven. De samenwerking tussen jeugddienst, JAC en jeugdopbouwwerk begint z’n vruchten af te werken en zorgt ervoor dat de partners elkaars initiatieven versterken. Het inzicht groeit dat je niet alleen moet investeren in de ‘stenen’ maar ook in de ‘mensen’. Ook beseffen beleidsmakers dat de doorstroom van ‘de straat’ naar ‘de club’ niet zo vanzelfsprekend is en dat ze de cijfers die ze in het begin hadden vooropgesteld, moeten bijsturen.

“Beleidsmakers kunnen soms moeilijk begrijpen dat mensen een grote afstand ervaren ten opzichte van dat georganiseerd aanbod. Het referentiekader van de politici en het referentiekader van de superdiverse, jonge bevolking ligt soms ver uiteen. Beleidsmakers zien dit ook. We dingen nu mee naar het label kindvriendelijke gemeente en in het kader daarvan heeft het beleid expliciet gevraagd naar de ervaring van de mensen die men minder hoort: meertalige mensen, mensen die niet vertegenwoordigd zijn in een adviesraad of een sportclub, mensen met minder middelen,... Dat is een steeds groter wordende groep waar het lokaal beleid weinig voeling mee heeft. Maar het inzicht en de motivatie is er om ook naar hen outreachend te blijven werken.” (Medewerker jeugddienst Asse)